

BELEDİYE VETERİNER HEKİMLERİNE GÖRE ÜLKEMİZDE SOKAK HAYVANLARI SORUNUNUN NEDENLERİ

Nurhan İşler

*Samsun Büyükşehir Belediyesi
Belediye Veteriner Hekimler Derneği*

Özet

Sokak hayvanları sorunu, bireysel ve toplumsal olarak sevgi ve öfke arasında sıkışıp kalmış ve genellikle yüzeysel tepkilerle ele alınmıştır. Gerçek çözümler için bilimsel veriler ve kapsamlı politikalara dayalı, kararlı ve tutarlı yaklaşımlar gereklidir. Sorunun çözümündeki engeller arasında, bakanlıklar arası yetki karmaşası, yetersiz bütçeler, yerel yönetimlerin isteksizliği ve uygun tesislerin eksikliği bulunmaktadır. Ayrıca, merkezi ve yerel yöneticilerin hatalı uygulamaları, sorunun büyümesine neden olmaktadır. Vatandaşların merhamet duygularının suistimal edilmesi ve sosyal medyanın kötüye kullanılması da sorunu daha da derinleştirmektedir. Kontrolsüz besleme ve amatör hayvan üretimi, hayvanların biyolojisini olumsuz etkilerken, mevzuatın yetersizliği ve uygulama farklılıkları da çözümü zorlaştırmaktadır. Yerel yönetimlerin veteriner işleri müdürlüklerini sürgün yeri olarak görmesi, kalifiye personel eksikliğine yol açmakta ve faaliyetlerin etkin yürütülmesini engellemektedir. Ayrıca, hayvanseverlerin fanatik ve radikal davranışları, yasal mevzuata uygun faaliyetlerin yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu sorunların çözümü için koordinasyon, bütçe artırımı, yetki karmaşasının giderilmesi ve bilinçli toplum davranışlarına ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler:

Sokak hayvanları, Sorunlar, Bakım, Yerel yönetim, Veteriner hekim,

REASONS FOR THE STRAY ANIMAL PROBLEM IN OUR COUNTRY ACCORDING TO MUNICIPAL VETERINARIANS

Nurhan İşler

Samsun Metropolitan Municipality

Municipal Veterinary Associatio

Abstract

The issue of stray animals has been caught between love and anger on both individual and societal levels, often leading to superficial responses instead of addressing the root of the problem. Real solutions require a determined and consistent approach based on scientific data and comprehensive policies. Obstacles to resolving the issue include inter-ministerial authority confusion, insufficient budgets, reluctance of local governments, and a lack of proper facilities. Additionally, faulty implementations by central and local authorities exacerbate the problem. The exploitation of citizens' compassion and the misuse of social media further deepen the issue. Uncontrolled feeding and amateur animal breeding negatively affect animal biology, while inadequate legislation and varying practices complicate the solution. The perception of veterinary departments as exile positions by local administrations results in a lack of qualified personnel, hindering effective operations. Moreover, the fanatic and radical behaviors of animal lovers impede activities that comply with legal regulations. Resolving these problems requires coordination, increased budgets, resolving authority confusion, and conscious societal behavior.

Keywords

Stray animals, Problems, Care, Local government, Veterinarian,

Giriş

Sokak hayvanları sorunu, bireysel ve toplumsal davranışlarda genellikle sevgi ve öfke arasında kalmış, sorunun temeline inmek yerine yüzeysel tepkiler üretmemize neden olmuştur. Gerçek bir çözüme ulaşabilmek için, duygusal tepkilerden ziyade, bilimsel verilere ve kapsamlı politikalara dayanan, kararlı ve tutarlı bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Sokak hayvanı sorununa yönelik çözümlerde, toplumun her kesiminin güvenliğini ve hayvanların refahını sağlayacak şekilde kapsamlı ve dengeli bir yaklaşım sergilenmelidir. Sokak hayvanları sorununu sadece hayvanların kontrolsüz çoğalma veya toplum sağlığı riskleri ile sınırlı görmek yerine daha bilinçli ve sürdürülebilir politikalar üretmek gerekmektedir.

Sorunun Sürekli Aksamasının Nedenleri

1. Bakanlıklar Arasında Yetki Karmaşası:

Kanun Hükmünde Kararname ile İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılmış ve Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yetkiler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında paylaşılmıştır. 5199 Sayılı Kanunun uygulamasından sorumlu birim Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesindeki Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğündedir. Hayvan sağlığı sorumluluğu Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğündedir. Halk sağlığı ise Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü faaliyet alanı içinde kalmaktadır. Bu durum, yetki karmaşasına ve sorunun çözümünde etkin bir koordinasyonun sağlanamamasına neden olmaktadır.

2. Yetersiz Bütçeler:

Sorunun büyüklüğü düşünüldüğünde oluşturulan bütçeler yetersiz kalmaktadır. 7332 Sayılı Kanunla Büyükşehir belediyelerine bir önceki yıl bütçesinin %0,3, diğer belediyelere %0,5 oranında kaynak aktarma zorunluluğu getirilmiştir. Ancak bu konunun takibi yapılamamakta ve ayrılan bütçe yeterli görülmemektedir.

3. Yerel Yönetimlerin İsteksizliği:

Yerel yönetimlerin sorunu çözmekte isteksiz olmaları nedeniyle uygun ve yeterli tesisler açılmamakta, elverişsiz çalışma koşulları faaliyetlerin yürütülmesinin önünde engel teşkil etmektedir. Ayrıca, yerel yönetimler veteriner işleri müdürlüğü kurmayıp başka birimler altında faaliyet yürütmeye çalışmaktadır. Müdürlük olan yerlerde ise veteriner hekimlerin dışında vasıflardan müdürler atanmakta, liyakat ön planda tutulmamaktadır. Veteriner hekim istihdamı az, yardımcı personel ise ya hiç alınmamakta ya da yetersiz alınmaktadır. Hizmetli personel görevlendirmeye de isteksiz olunmaktadır.

4. Merkezi ve Yerel Yöneticilerin Hatalı Yaklaşımları:

Merkezi ve yerel yöneticilerin toplumla kurmak istedikleri iyi ilişkiler, hatalı sonuçlar doğurmaktadır. Vatandaş üzerinde olumlu algı oluşturmak için yapılan hatalar, geri dönüşümü zor sorunlara yol açmaktadır. Ayrılan yetersiz bütçeler kısmı olarak reklam

niteliğindeki faaliyetlere gitmekte, konunun uzmanları dinlenmemektedir. Sorun, vatandaşın merhamet duygularını kullanarak siyasi ya da popülerite kazanma aracı olarak kullanılmaktadır.

5. Fırsatçılık ve Suistimaller

Sorunun büyümesi, fırsatçılığı da beraberinde getirmektedir. Vatandaşın merhamet duygularını sömürerek bağış adı altında paralar toplanmakta ve bu paralar amacına uygun kullanılmak yerine şahsi menfaatlara harcanmaktadır. Ticaret alanında sahipsiz hayvanlara yönelik ürünler arz edilmekte, bir nevi sorunun devam etmesi yönünde teşvikler ve lobi çalışmaları oluşmaktadır.

6. Sorunun Boyutlarının Göz Ardı Edilmesi

Sorunun hayvan sağlığı, halk sağlığı, çevre sağlığı ve gıda güvenliği boyutları hiç gündeme gelmemekte, bu boyutları ile ilgili aksaklıklar görmezden gelinmektedir.

7. Antropomorfizm ve Bilinçsizlik

Antropomorfizm, sahipsiz hayvan sorununun çözümünün önüne geçmekte ve konuya geniş perspektiften bakmayı engellemektedir. Yanlış uygulamalara ve masraflara yol açmaktadır.

8. Gönüllü Yerel Hayvan Koruma Görevlileri:

Gönüllü Yerel Hayvan Koruma Görevlisi gibi vasıflar kanuna uygun olarak dağıtılmakta, görevleri koordine edilmemekte ve sertifika sahipleri mevzuattaki sorumluluklarını yerine getirmemektedir.

9. Sosyal Medyanın Kötüye Kullanımı:

Sosyal medya kullanımı, kötü emellere alet olmaya çok uygun bir platform haline gelmiştir. Yasal olarak yapılması gerekenler, yanlış algı yaratan sosyal medya kullanıcıları tarafından engellenmektedir. Örneğin, yakma üniteleri gibi olması gereken yapılar oluşturulamamakta, influencer tipi sosyal medya kullanıcıları olayları ve mekanları kendi takipçilerinin ilgi alanlarına göre çarpıtmaktadır. Basın da bu olaylara zaman zaman çanak tutmaktadır.

10. Yerel Yönetimlerde Kalifiye Eleman Eksikliği

Yerel yönetimlerin, özellikle veteriner işleri müdürlüklerini sürgün yeri gibi görmeleri nedeniyle kalifiye elemanlarla çalışma imkanı kalmamakta, genellikle gönülsüz çalışan personelle faaliyet yürütülmektedir.

11. Kontrolsüz Besleme ve Bilinçsiz Koruma

Kontrolsüz besleme, bilinçsiz koruma faaliyetleri ve usulsüz hayvan transferleri, hayvanların biyolojisinde değişikliklere yol açmakta ve üreme kapasitelerini artırmaktadır.

12. Hayvan Sahiplerinin Amatör Üretimleri

Hayvan sahiplerinin amatör üretimleri ile profesyonel hayvan üretiminin kontrol edilemiyor olması, sahihsiz hayvan sorununu büyütmektedir. Ayrıca kırsalda bakılan ve kısırlaştırılmamış sahipli hayvanların (çoban, av veya kapı önü bekçi köpeklerinin) yavruları da kontrolsüz olarak üremeye katkı sunmaktadır. Sahipli hayvanların kayıt altına alınamamış olması, sokağa terk edilmelerine imkan tanımaktadır. Yaptırımlar yetersiz kalmaktadır.

13. Gayri Resmi Besleme Odakları

Yerel yönetimlerin veya hayvan istemeyen vatandaşların köpekleri şehir dışına bırakmaları ya da rahat bakım imkanı olduğu için köpekleri kırsala götüren hayvanseverlerin oluşturduğu gayri resmi besleme odakları, kontrolü zor bir üremeye neden olmaktadır.

14. Hayvanseverlerin Bilinçsiz ve Radikal Hareketleri

Hayvanseverlerin bilinçsiz hareket etmeleri, fanatizm ve radikallığe varan davranışları, yerel yönetim faaliyetlerinin mevzuata uygun yürütülmesini engellemektedir.

15. Mevzuattaki Eksiklikler ve Belirsizlikler

Mevzuatta üstü kapalı geçilen konular uygulamada zorluklara neden olmaktadır. Ötenazinin uygulanacağı hayvanların tanımlarının net olmaması, sahihsiz veya sahipli hayvan tanımlarının net bir şekilde olmaması, yerel yönetimlerde uygulamaların aksamasına neden olmaktadır.

16. Yönetmelik Eksiklikleri ve Kavram Kargaşası

5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununda belirtilen kriterlere uygun yönetmelik olmadığı için kavram kargaşası oluşmakta, uygulamalar ve faaliyetler yöreye ve kişilere göre değişiklik göstermektedir. Ülke çapında ilden ile ilçeden ilçeye farklı uygulamalar vardır, standart yoktur.

17. Yaptırımların Eksikliği

Görevlerini yapmayan yerel yönetimlere, belediye başkanlarına yaptırımlar yoktur. Yapmaları için teşvik ve denetimlerde eksiklikler bulunmaktadır. Adeta görevini yapmaya çalışanların cezalandırıldığı, yapmayanların ödüllendirildiği bir durum oluşmuştur.

Sonuç

Sokak hayvanları sorununun çözümü için, yetki karmaşasının giderilmesi, yeterli bütçelerin ayrılması, yerel yönetimlerin sorumluluklarını yerine getirmesi, merkezi ve yerel yöneticilerin doğru yaklaşımlar benimsemesi, fırsatçılığın ve suistimallerin önlenmesi, sorunun tüm boyutlarının dikkate alınması, antropomorfizm ve bilinçsiz hareketlerin önüne geçilmesi, gönüllülerin ve sosyal medyanın doğru kullanımı, kalifiye eleman eksikliğinin gider.

Yazar Hakkında / About Author

Nurhan İşler | Veteriner Hekim, Samsun Büyükşehir Belediyesi | Belediye Veteriner Hekimler Derneği Genel Başkanı | nurhanisler9[at]hotmail.com

15.07.1971 yılında Samsun 19 Mayıs İlçesi Karacaoğlu Köyünde dünyaya geldi. İlköğretimi Karacaoğlu Köyü İlkokulunda okudu. Orta ve lise öğrenimimi 1881-1987 yıllarında Lâdik Akpınar Öğretmen Lisesinde tamamladı. 1992 yılında Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesinden mezun oldu. 1997-2009 yılına kadar Samsun Büyükşehir belediyesinde mezbahane hizmetleri, gıda denetim hizmetleri, hayvan sağlığı hizmetleri ve sokak hayvanlarının refahı hizmetlerinde sorumlu veteriner hekim olarak görev yaptı. 2009 yılında veteriner işleri şube müdürü olarak atandı. 03 Nisan 2020 yılına kadar veteriner işleri şube müdürü olarak hayvan sağlığı, halk sağlığı, çevre sağlığı görevler ile Samsun Büyükşehir belediyesinin İŞKUR (TYP) projelerini yürüttü. 03 Nisan 2020 tarihinde tarımsal hizmetler daire başkanlığı emrine şube müdürü olarak görevlendirildi. Hale bu görevde devam etmektedir Görevi süresince halk sağlığı, çevre sağlığı ve hayvan sağlığı eğitim kurslarına katıldı. Karadeniz bölgesinde özellikle sokak hayvanları refahı ve halk sağlığı anlamında çeşitli etkin projeler yürüttü. 2018 yılında kurulan Belediye Veteriner Hekimler Derneğinde Samsun ve Karadeniz temsilcisi olarak görev yaptı. 2023 yılında Belediye Veteriner Hekimler Derneği genel başkanı seçildi. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Nurhan İşler | Doctor of Veterinary Medicine, Samsun Metropolitan Municipality | Chairman of the Municipal Veterinary Associatio | nurhanisler9[at]hotmail.com

He was born on 15.07.1971 in Karacaoğlu Village, 19 Mayıs District of Samsun. He completed his primary education at Karacaoğlu Village Primary School. He completed his secondary and high school education at Lâdik Akpınar Teacher High School between 1881-1987. He graduated from Selçuk University, Faculty of Veterinary Medicine in 1992. He worked as a veterinarian responsible for slaughterhouse services, food inspection services, animal health services and stray animal welfare services in Samsun Metropolitan Municipality until 1997-2009. He was appointed as the veterinary affairs branch manager in 2009. He carried out animal health, public health, environmental health duties and İŞKUR (TYP) projects of Samsun Metropolitan Municipality as the veterinary affairs branch manager until April 03, 2020. He was assigned as the branch manager of the agricultural services department on April 03, 2020. Hale continues in this position. During his duty, he attended public health, environmental health and animal health training courses. He carried out various effective projects in the Black Sea region, especially in terms of street animal welfare and public health. He served as the Samsun and Black Sea representative in the Municipal Veterinary Association established in 2018. He was elected as the chairman of the Municipal Veterinary Association in 2023. He is married and has one child.